

Nino Haratischwili

# A opta viață (Pentru Brilka)

Traducere din limba germană și note de  
Laura Karsch

Prolog  
sau  
Partitura uitării

---

Povestea aceasta are de fapt mai multe începuturi. Mi-e greu să aleg unul dintre ele fiindcă toate, împreună, alcătuiesc *începutul*.

Aș putea începe povestea într-un apartament dintr-un vechi imobil berlinez — cât se poate de nespectaculos, cu două trupuri goale în pat. Cu un bărbat de 27 de ani, muzician necruțător de talentat pe cale de a-și irosi harul pe toanele sale, pe dorul neostoit după intimitate și pe alcool. Dar aș putea începe povestea și cu o fată de 12 ani care se hotărăște să întoarcă spatele lumii în care trăiește și să caute un alt început pentru sine și povestea ei.

Sau m-aș putea întoarce cu mult timp în urmă, la rădăcini, și aș începe de acolo.

Ori încep povestea cu toate cele trei începuturi deodată.

\*

În clipa în care Aman Baron, cunoscut sub numele de Baronul, îmi mărturisea că mă iubește sfâșietor de tare, insuportabil de ușor, urlător de zgomotos și indicibil de încet — și asta cu o dragoste bolnăvicioasă, anemică, deziluzionată — nepoata mea de 12 ani, Brilka, părăsea hotelul ei din Amsterdam și se îndrepta spre gară. Avea doar un rucsac sport, nu-i mai rămăsese aproape niciun ban și ținea în mână un sandwich cu ton. Voia să ajungă la Viena și-și cumpărase un bilet ieftin, o ofertă de weekend, cu care putea călători doar cu trenurile regionale. Lăsase la recepție un bilețel în care scria că nu are de gând să se întoarcă în țară împreună cu trupa sa de dans și că era inutil să o caute cineva.

Exact în clipa aceea mi-am aprins o țigară și am avut un acces de tuse — în parte copleșită de ceea ce auzisem, în parte din cauza fumului cu care mă înecasem. Aman, pe care eu nu-l numisem niciodată Baronul, s-a apropiat imediat și m-a bătut atât de tare pe spate încât mi s-a tăiat respirația; m-a privit siderat. Deși era cu doar patru ani mai tânăr decât mine, mă simțeam cu decenii mai bătrână și, în afară de asta, eram pe calea

perfectă pentru a deveni un personaj tragic. Fără să-și dea seama careva, fiindcă între timp ajunsesem campioană la amăgire.

Pe fața lui am citit dezamăgire — nu se așteptase la așa reacție după ceea ce-mi mărturisise. Cu atât mai puțin după ce-mi propusese să plec cu el în turneul pe care-l începea peste două săptămâni.

Afară începuse să plouă domol, era iunie, o seară caldă cu nori imponderabili care decorau cerul ca niște bulgărași de vată.

Odată trecut accesul meu de tuse și odată urcată Brilka în primul tren din odiseea ei, am deschis larg ușa balconului și m-am prăbușit pe canapea. Aveam sentimentul că mă sufoc.

Trăiam într-o țară străină, rupsesem legătura cu majoritatea oamenilor pe care-i iubisem odinioară și care însemnaseră ceva pentru mine și primisem un post de profesor universitar invitat, care-mi asigura traiul zilnic, dar nu avea nicio legătură cu cine eram eu cu adevărat.

În seara în care Aman mi-a spus că voia să evolueze *firesc* alături de mine, Brilka, fiica surorii mele decedate și unica mea nepoată, călătorea spre Viena, un loc pe care și-l imaginase drept căminul electiv, utopia ei personală, și toate acestea dintr-un atașament față de o femeie moartă. Pe această femeie moartă, care era sora bunicii mele și astfel sora străbunicii Brilkăi, o transformase în imaginația ei într-o eroină. Își propusese să redobândească la Viena drepturile asupra cântecelor strămătușii ei.

Mergând pe urmele acestei fantome, spera la izbăvire și la răspunsul definitiv dat hăului care se căsca în ea. Dar la momentul respectiv eu nu bănuiam încă toate acestea.

După ce m-am prăbușit pe canapea și mi-am îngropat fața în mâini, după ce m-am frecat la ochi și am evitat cât am putut privirea lui Aman, am știut că va trebui să plâng iarăși, dar nu acum, nu în acest moment, când Brilka vedea pe geamul compartimentului cum se perindă *vechea, noua* Europă și zâmbea pentru prima dată de la sosirea pe continentul indiferenței. Nu știu ce a văzut când a părăsit orașul cu podurile sale minuscule, ce a făcut-o să zâmbească, dar nu mai contează. Ceea ce contează este că zâmbea.

Va trebui să plâng iarăși, m-am gândit. Ca să nu plâng, m-am răsucit, m-am dus în dormitor și m-am întins pe pat. Nu a trebuit să-l aștept prea mult pe Aman. O tristețe ca a lui se lasă foarte repede vindecată când primește alinare trupească — mai ales la 27 de ani.

Mi-am dat singură sărutul de trezire a Frumoasei din Pădurea Adormită.

Când Aman își punea capul pe burta mea, nepoata mea de 12 ani părăsea Olanda și trecea granița germană, în compartimentul duhnind a bere

la doză și a singurătate, în vreme ce, la multe sute de kilometri, mătușa ei care nu știa toate acestea amăgea cu iubire o umbră de 27 de ani. Brilka traversa Germania, cu speranța la mai bine.

După ce a adormit Aman, m-am ridicat, m-am dus în baie, m-am așezat pe marginea căzii și am început să plâng. Cu lacrimi seculare am plâns amăgirea iubirii, dorul după credința în cuvinte care-mi marcase odinioară viața. M-am dus în bucătărie și am fumat o țigară privind pe fereastră. Ploaia se oprise și, cumva, am știut că se petrece ceva, se declanșase ceva în afara apartamentului cu plafoanele înalte și cărțile stinghere. Cu multe lămpi pe care le adunasem cu atâta zel, ca un substitut al Cerului, ca iluzie a luminii reale. Iluminarea propriului tunel. Dar tunelul a rămas, luminile mă consolaseră doar temporar.

Poate ar trebui să spun că Brilka era o fată foarte înaltă, cu aproape două capete mai înaltă decât mine — ceea ce nu este foarte dificil la înălțimea mea — că avea părul tuns băiețește și niște ochelari ca ai lui John Lennon. Purta o pereche de blugi vechi și o cămașă în carouri, avea ochii perfect rotunzi, ca boabele de cacao, care rătăceau mereu după stele, și o frunte nesfârșit de înaltă — în spatele căreia se ascundea multă mâhnire. Tocmai fugise de la trupa ei de dans care dădea o reprezentatie la Amsterdam; interpreta rolurile masculine fiindcă era prea stridentă, prea înaltă, prea sumbră pentru dansurile folclorice feminine, blajine, din țara noastră. După numeroase rugăminți i se permisesse într-un final să apară pe scenă în costum masculin și să danseze dezlănțuit; anul trecut, pletele ei bogate căzuseră victimă acestei permisiuni.

Avea voie să execute sărituri din genunchi și lupte cu spada, care-i reușiseră întotdeauna mai bine decât mișcările sinuoase, onirice ale fetelor. Dansa și tot dansa cu pasiune și, după ce primise un solo pentru publicul olandez, fiindcă era atât de bună, mult mai bună decât tinerii care o priviseră inițial amuzați, a părăsit trupa în căutarea răspunsurilor pe care nici măcar dansul nu i le putea oferi.

\*

A doua zi, seara, m-a sunat mama, care mă amenința de fiecare dată că moare dacă nu mă întorc curând în țara natală din care fugisem cu mulți ani în urmă. M-a înștiințat cu voce tremurândă că dispăruse „copila“. Mi-a luat ceva timp să-mi dau seama despre care copilă vorbea și cum se legau toate.

— Mai spune-mi o dată, unde anume era?

— La Amsterdam, ce-i cu tine, la naiba, nu mă asculți? A fugit ieri și a lăsat un bilețel. M-a sunat coordonatoarea trupei de dans. Au răscolit totul și...

— Stai, stai, cum poate să dispară o fată de 11 ani dintr-un hotel, mai ales dac...

— Are 12 ani. În noiembrie a împlinit 12 ani. Ai uitat, bineînțeles, cum altfel?

Am tras un fum din țigară și m-am pregătit pentru calamitatea iminentă. Fiindcă, judecând după vocea mamei, nu aveam cum să-mi iau prea curând tălpașita și să dispar — ocupația mea preferată din ultimii ani. M-am înarmat în fața reproșurilor obligatorii, care aveau ca scop să mă facă să cred că sunt o fiică rea și un om ratat. Lucruri pe care le știam deja, fără să le aflu de la mama.

— Bine, are 12 ani, am uitat, asta e, dar oricum nu contează. A anunțat cineva poliția?

— Da, tu ce credeai? O caută.

— Atunci o vor găsi. E o fetiță răsfățată, cu o viză turistică bănuiesc, va...

— Ascultă, nu ți-a mai rămas nicio fărâmă de omenie?

— Iartă-mă. Încerc să gândesc cu voce tare.

— Cu atât mai rău, dacă astea sunt gândurile tale.

— Mamă!

— Ziceau că mă sună. În cel mult o oră, așa ziceau, mă rog la Dumnezeu să o găsească, să o găsească repede. Pe urmă vreau să te duci acolo, unde o fi, că prea departe n-o fi ajuns, și vreau s-o aduci acasă.

— Eu...

— E fiica surorii tale. Și o s-o aduci acasă. Promite-mi!

— Dar...

— Promite-mi!

— Of, Doamne! Bine.

— Și nu lua numele Domnului în deșert.

— Nu mai pot să spun nici măcar „of, Doamne“?

— O aduci acasă la tine. Și pe urmă o urci în avion.

\*

Au găsit-o în aceeași seară într-un orașel din Austria, nu departe de Viena, unde aștepta următorul tren. Poliția austriacă a reținut-o și a dus-o la secție. Mama m-a trezit din somn și m-a anunțat că trebuia să plec la Mödling.

— Unde?

— Mödling se cheamă orașul. Notează-ți.

— Bine, bine.

— Nu știi nici în ce zi suntem.

— Îmi notez! Unde naiba-i asta?

- În apropiere de Viena.
- Și ce căuta acolo?
- Voia să ajungă la Viena.
- La Viena?
- La Viena, da. Mă gândesc că-ți sună cunoscut.
- Am înțeles.
- Și să ai un act de identitate. Le-am spus că vine mătușa ei s-o ia și și-au notat numele tău.
- Nu pot s-o pună ei într-un avion?
- Niza!
- Bine, hai că mă îmbrac. Stai liniștită.
- Și sună-mă de îndată ce e la tine.  
Mi-a trântit receptorul.  
Așa începe povestea aceasta.  
De ce Viena? De ce în noaptea de după fuga mea de lacrimi? Totul avea un motiv, dar în cazul acesta ar trebui să-mi încep povestea din alt capăt.

\*

Mă cheamă Niza. În compunerea numelui meu intră un cuvânt care în limba noastră maternă înseamnă „Rai”. *Za*. Poate că viața mea de până acum a fost o căutare a raiului unic ce-mi fusese hărăzit de la naștere. Pe sora mea o chema Daria. Numele ei conține cuvântul „haos”. *Aria*. Scormonit și răscolit, răvășit și nepus la loc. Sunt datoare haosului ei. Am fost mereu datoare să-mi caut raiul în haosul ei. Dar poate că e vorba doar despre Brilka. Despre Brilka, al cărei nume nu înseamnă nimic în limba copilăriei mele. Al cărei nume este nescris și nestigmatizat. Despre Brilka, cea care și-a ales singură numele și a insistat atât de mult cu el, până când ceilalți i l-au uitat pe cel adevărat.

Și, chiar dacă nu ți-am spus niciodată, te-aș ajuta cu atâta drag, Brilka, cu nespus de mult drag, să-ți rescrii povestea. Ca să nu fie doar vorbe-n vânt, scriu acum toate acestea pentru a-ți demonstra. Țsta e motivul.

Datorez aceste rânduri unui secol care a păcălit și a înșelat pe toată lumea, pe toți cei care sperau. Datorez aceste rânduri unei trădări îndelungate, așternute asupra familiei mele ca un blestem. Datorez aceste rânduri surorii mele, căreia nu i-am putut ierta niciodată că a zburat în noaptea aceea fără aripi, bunicului meu căruia sora mea i-a smuls inima din piept, străbunicii mele care a dansat cu mine un *pas de deux* pe când avea 83 de ani, mamei mele care-L căuta pe Dumnezeu... Datorez aceste rânduri lui Miro, care m-a infectat cu iubire asemenea unei otrăvi, datorez aceste

rânduri tatălui pe care nu mi-a fost niciodată îngăduit să-l cunosc cu adevărat, datorez aceste rânduri unui fabricant de ciocolată și unui locotenent roș-alb, unei celule de închisoare, dar și unei mese de operații din mijlocul unei săli de clasă, unei cărți pe care n-aș fi scris-o niciodată dacă... Datorez aceste rânduri infinitelor lacrimi vărsate, îmi datorez aceste rânduri mie, care mi-am părăsit țara natală pentru a mă regăsi și totuși m-am rătăcit tot mai mult pe parcurs; dar îți datorez aceste rânduri în primul rând ție, Brilka.

Ți le datorez ție, fiindcă tu meriți a opta viață. Se spune că cifra opt este echivalentul eternității, al fluxului repetitiv. Ți dăruiesc ție optul meu.

Pe noi ne leagă un secol. Un secol roșu. În eternitate și opt. E rândul tău, Brilka. Ți-am înfiat inima. Pe a mea am aruncat-o. Ia optul meu.

Tu ești copilul vrăjit. Tu ești acel copil. Străpunge raiul și haosul, străpunge-ne pe toți, străpunge aceste rânduri, străpunge lumea fantomelor și lumea reală, străpunge răsturnarea iubirii, a credinței, scurtează centimetrul care ne despărțeau mereu de fericire, străpunge destinul care nu a fost destin.

Străpunge-mă pe mine și străpunge-te pe tine.

Supraviețuiește tuturor războaielor. Traversează toate granițele. Ție îți dedic toți zeii și toate rozariile, toate arderile, toate speranțele decapitate, toate poveștile. Străpunge-le. Fiindcă tu ai cu ce, Brilka. Optul, gândește-te la el. În cifra aceasta vom fi cu toții pe veci împlețiți și ne vom putea asculta unii pe alții, pe parcursul secolelor.

Tu vei putea.

Fii tot ce am fost și nu am fost noi. Fii locotenent, dansatoare pe sârmă, marinar, actriță, cineast, pianistă, iubită, mamă, infirmieră, scriitoare, fii roșie și albă sau albastră, fii haos și rai și fii ei și eu și nu fi toate acestea, dansează mai ales nenumărate *pas de deux*.

Străpunge această poveste și las-o în urma ta.

\*

M-am născut la 8 noiembrie 1974, într-o clinică sătească deloc notabilă din apropiere de Tbilisi, Georgia.

E o țară mică. E frumoasă, nu pot nega, până și tu, Brilka, îmi vei da dreptate. Cu munți și o coastă stâncoasă la Marea Neagră. Coasta s-a mai micșorat, ce-i drept, pe parcursul ultimului secol, din cauza numeroaselor războaie civile, a deciziilor politice prostești, a conflictelor încărcate de ură, dar a mai rămas o bucată frumoasă din ea.

Deși tu, Brilka, cunoști foarte bine legenda, aș dori s-o mai amintesc o dată scurt aici, ca să înțelegi unde vreau să ajung; legenda potrivit căreia țara noastră s-a format astfel:

Într-o frumoasă zi însorită, Dumnezeu a luat și a împărțit în țări globul pământesc creat de El (trebuie să fi fost cu mult înainte de ridicarea turnului din Babilon), apoi a organizat un iarmaroc la care toți oamenii au licitat zgomotos, căutând să-i intre în grații, cu speranța că astfel se vor alege cu cel mai bun petic de pământ (bănuiesc că italienii au fost cei mai eficienți în arta impresionării, iar ciukcii n-au fost foarte pricepuți). La finalul unei zile lungi, lumea era împărțită în multe țări, iar Dumnezeu obosise. Înțelept ca vremea, păstrase desigur pentru sine, ca un soi de reședință de vacanță, cel mai frumos petic de pământ: bogat în râuri, cascade, fructe zemoase și — o fi știut El ce-o fi știut — cu cel mai bun vin din lume. Când oamenii agitați porniseră către noile lor țări, bunul Dumnezeu a vrut să Se odihnească la umbra unui copac, unde a dat peste un bărbat care sfărăia (cu siguranță mustăcios și pântecos, cel puțin așa mi l-am imaginat eu întotdeauna). Bărbatul nu participase la împărțire și Dumnezeu S-a mirat. L-a trezit întrebându-l ce făcea acolo și de ce nu-l interesase să primească o țară proprie. Bărbatul a zâmbit blajin (poate-și îngăduise deja un păhărel, două de vin roșu) și a spus (în această privință există versiuni diferite ale legendei, dar haide să convenim asupra acesteia) că era împăcat cu ce avea, soarele strălucea, era o zi minunată și el s-ar mulțumi cu ce-ar mai avea Dumnezeu să-i dea. Și bunul Dumnezeu, generos ca vremea, impresionat de tihna și de lipsa de pretenții a bărbatului, i-a dăruit acestuia propriul Său paradis de vacanță, adică Georgia, țara din care provenim tu, Brilka, eu și majoritatea celor despre care voi relata în povestea noastră.

\*

Ce vreau să spun: ține cont de faptul că tihna aceasta (adică lenea) și lipsa de pretenții (de argumente) sunt considerate trăsături cu adevărat sublime în țara noastră. Mai ține cont și de faptul că, în pofida unei identificări profunde cu bunul Dumnezeu (cel ortodox desigur, nu altul), nimic nu-i reține pe oamenii de-aici să creadă în tot ceea ce seamănă, fie și numai de departe, cu un basm, un mister sau o legendă — și asta nu trebuie să fie neapărat Biblia. Fie că sunt uriași din munți, spiritele casei, deochiul care poate aduce pacostea pe capul omului, pisicile negre care atrag blestemul, puterea zațului de cafea sau adevărul pe care doar cărțile de joc îl pot dezvălui (spuneai chiar tu că astăzi până și mașinile noi sunt stropite cu apă sfințită ca să fie ferite de accidente).

Țara, pe vremuri *Colchida de Aur*, care a trebuit să le dea grecilor secretul iubirii sub forma Lânii de Aur, la porunca Medeei, nesupusa fiică de rege căreia dragostea îi furase mințile.

Țara care favorizează, la locuitorii ei, existența unor trăsături adorabile precum sfânta ospitalitate, dar și mai puțin adorabile, precum lenea, oportunismul și conformismul (lucru pe care majoritatea nu-l percepe astfel, cred că suntem de acord în această privință). Țara în a cărei limbă nu există genuri, ceea ce nu înseamnă nicidecum egalitate în drepturi.

O țară care, în secolul trecut, după 135 de ani de protectorat țarist și rusesc, a reușit să clădească o democrație pentru exact patru ani, până când a fost iarăși răsturnată de către bolșevici — în mare parte ruși, dar și georgieni — și proclamată Republica Socialistă Georgiană și, ca atare, parte a Uniunii Sovietice.

În această *uniune* am rămas apoi timp de 70 de ani. Au urmat mai multe răsturnări, demonstrații reprimare sângeroase, câteva războaie civile și, în final, mult râvnita democrație, deși denumirea depinde în continuare de perspectivă și interpretare.

Eu cred că țara noastră poate fi chiar foarte comică — nu doar tragică, vreau să spun. Aici este posibilă și uitarea, însoțită de refulare. Refularea propriilor răni, a propriilor greșeli, dar și a suferinței cauzate pe nedrept, a opririi, a pierderilor. Și totuși se închină un pahar și se râde. Asta mi se pare impresionant, serios, ținând cont de lucrurile mai puțin îmbucurătoare pe care ni le-a adus secolul trecut și de pe urma cărora mai suferă oamenii și astăzi — deși parcă te aud cum mă contrazici!

Este o țară din care provin, pe lângă marii călăi ai secolului XX, mulți oameni minunați pe care i-am iubit și îi iubesc. Unii dintre ei au fugit, alții s-au rătăcit în căutarea lor, unii nu mai trăiesc, alții s-au întors, pentru unii zilele de glorie au trecut, în timp ce alții încă mai speră la ele, dar pe majoritatea nu-i cunoaște nimeni.

O țară care încă mai plânge după Epoca ei de Aur din secolele IX–XIII și speră să-și recâștige într-o bună zi gloria de odinioară — da, la noi progresul înseamnă întotdeauna și regres.

Tradițiile se prezintă ca reflexii palide a ceea ce au fost odinioară. Aspirația la libertate se aseamănă cu căutarea fără sens a unor țărături incerte, fiindcă, mai ales în ultimii 18 ani, nu s-a putut conveni nici măcar asupra a ceea ce se înțelege prin libertate.

Și astfel, țara în care m-am născut acum 32 de ani se aseamănă astăzi cu un rege așezat încă pe tron, cu o coroană strălucitoare și o mantie superbă, care poruncește, taie și spânzură — fără să sesizeze că toți curtenii au fugit de mult și el a rămas singur.

Nu cauza neplăceri — aceasta este porunca supremă în țara noastră. Asta mi-ai spus chiar tu odată, în timpul călătoriei noastre, iar eu am ținut minte, ca tot ce mi-ai spus atunci, Brilka. La care mai adaug:

Fă bine și trăiește cum au trăit și părinții tăi, fii rareori, mai bine niciodată, singură. Să fii singur este primejdios și inutil. Țara venerează comunitatea și-l privește cu suspiciune pe cel singur. Arată-te în găști, cu prieteni, în comunități familiale și cercuri de interese — singură nu valorezi mare lucru.

Înmulțește-te, suntem o țară mică și trebuie să dăinuim — această poruncă este echivalentă cu prima poruncă. Fii întotdeauna mândră de țara ta, nu-ți uita limba — o țară străină, indiferent care, poate să și te pară frumoasă, palpitantă și interesantă, dar niciodată, niciodată să nu și te pară mai bună decât țara ta.

Găsește întotdeauna la oamenii de altă nație particularități și trăsături care, în Georgia cel puțin, ar fi scandaloase și enervează-te din cauza lor: zgârcenia în general, adică voința inexistentă de a-ți cheltui toți banii pentru comunitate, lipsa ospitalității, adică absența voinței de a-ți da viața peste cap pentru orice vizită, slaba poftă pentru băutură și mâncare, adică neputința de a bea până cazi sub masă, inexistența talentului muzical — astfel de trăsături.

Fii deschisă, tolerantă, înțelegătoare și acceptă alte culturi interesante, cu condiția să respecti și să afirmi permanent unicitatea țării tale.

Fii (de 18 ani din nou) credincioasă, mergi la biserică, nu pune la îndoială nimic din ce are legătură cu Biserica Ortodoxă; nu gândi independent, fă-ți cruce ori de câte ori vezi o biserică (e foarte în vogă, spuneai!), așadar de vreo 10 000 de ori pe zi, când te afli în capitală. Nu critica nimic din ce-i sfânt — adică aproape nimic din ce are de-a face cu țara aceasta.

Fii veselă și senină, fiindcă aceasta este mentalitatea țării, amărăciunea displace în Georgia noastră însorită. Știi și tu foarte bine.

Nu-ți înșela niciodată bărbatul și, dacă el te înșală — iartă-l, doar e bărbat. Trăiește în primul rând pentru ceilalți. Fiindcă ceilalți știu întotdeauna ce e mai bine pentru tine.

În ultimul rând aș dori să adaug că nici eu, în pofida faptului că mă lupt de ani întregi pentru și cu țara aceasta, nu am reușit să mi-o înlocuiesc, s-o alung din mine, ca pe un spirit rău care se instalează în om. Niciun ritual de purificare, niciun mecanism de reprimare nu mi-a fost deocamdată de folos. Fiindcă oriunde ajungeam, îndepărtându-mă tot mai mult de această țară, căutam iubirea aceea irosită, împrăștiată în jurul meu, risipită, nefolositoare, pe care am lăsat-o acolo.

Da, este o țară care nu vrea să manifeste nicio ambiție, care ar prefera să primească totul de-a gata, fiindcă suntem atât de afectuoși, amabili, voiși și senini și știm să facem lumea să zâmbescă — în zilele bune.

\*

În țara aceasta am venit eu pe lume, la 8 noiembrie 1974. O lume care era prea ocupată cu alte lucruri pentru ca sosirea mea să-i atragă atenția în mod deosebit. Scandalul Watergate, campaniile împotriva Războiului din Vietnam, lovitura de stat militară din Grecia, criza petrolului și Elvis țineau lumea occidentală cu sufletul la gură, în vreme ce partea estică se afunda într-o lăncezeală obtuză sub Brejnev și nomenclatura sovietică. O lăncezeală care însemna să păstrezi puterea cu orice preț și astfel să respingi orice fel de reforme și să închizi ochii tot mai mult în fața corupției înfloritoare și a pieței negre.

Oricum, atunci s-a ascultat întâia oară în ambele părți ale lumii *The Great Gig in the Sky* a lui Pink Floyd. În vest, în public; în est, pe ascuns.

Iar Vișoțki avea să cânte despre acele vremuri:

*Eternul circ,  
unde promisiunile se sparg  
ca baloanele de săpun,  
să jubileze cine poate.  
Mari schimbări?  
Cuvinte goale.  
Nu-mi place asta,  
mă scârbește.*

În afară de nașterea mea și de căzătura surorii mele, nu s-a întâmplat nimic deosebit în ziua aceea. Poate doar faptul că mama, în războiul său veșnic cu tatăl ei și cu speranța eternă că rudele feminine o vor înțelege, și-a pierdut în ziua aceea răbdarea și a început să urle.

— Ești o târfă! ar fi strigat la ea bunicul meu, la care mama ar fi zberlat înapoi, plângând:

— Poate copilul unei târfe!

După două ore au început durerile facerii.

Amestecați în ceartă: bunicul meu autoritar, bunica mea infantilă și mama, care pierdea tot mai mult controlul asupra propriei vieți.

Celălalt eveniment excepțional din ziua aceea, chiar înainte să înceapă durerile facerii, a fost comoția cerebrală a surorii mele de doi ani și jumătate.

Cu câteva zile în urmă vizitase împreună cu bunicul nostru herghelia din apropiere și se îndrăgostise de caii arabi și de poneii daghestanezi, astfel încât în ziua nașterii mele bunicul a așezat-o pe un ponei și o ținea doar lejer de talie, când animalul s-a smucit și a azvârlit copila. S-a întâmplat atât de iute, încât bunicul nu a apucat s-o prindă.

A căzut și s-a lovit ca un bostan de pământul care era, ce-i drept, acoperit cu paie, dar totuși destul de dur pentru sora mea moale și rozalie.

În vreme ce bunicul alerga disperat la nepoata lui, îi făcea cu ou și cu oțet pe crescătorii de cai și îi amenința să le închidă „asociația“, mama a început să geamă, răscolită de ceartă și de cuvintele jignitoare care au răsunat încă multă vreme în „casa verde“, casa copilăriei mele. Bunica mea, care făcea pe arbitru între soțul și fiica ei în certurile lor aprinse — destul de frecvente, de altfel — și, din moment ce nu lua partea niciunuia, înțețea și mai mult mânia amândurora, a fugit de îndată în bucătărie, unde ședea mama, și a înșfăcat, fără să scoată un cuvânt, telefonul greoi, atârnat pe perete.

Durerile au durat exact opt ore.

În același timp în care mama mea ajungea la clinica sătească în compania mamei ei trupeșe, sora mea, Daria, numită de obicei Daro, Dari sau Dariko, era și ea dusă la spital.

— Au! striga Daria.

Și:

— Aaaa! striga mama ei.

— Mamă! urla Daria, iar mama ei scâncea:

— Mamă!

Bunicul meu s-a suit în Lada albă a fiicei sale, fiindcă mașina lui de colecție, Chaika („Pescărușul“, numită oficial Gaz 13 și rezervată elitei sovietice), pe care o îngrijea și o iubea ca pe un copil, era prea înceată pentru șosea, și a gonit până la cel mai bun spital din Tbilisi, unde a fost constatată ușoara comotie cerebrală a Dariei. În vreme ce, la distanță de câțiva kilometri și câteva ore, a fost înregistrată nașterea mea.

Zbieretele mele au obligat-o pe mama mea epuizată să ridice capul, să mă privească și să admită că nu semănăm cu nimeni, pentru ca imediat după aceea să se prăbușească la loc în scaunul pentru nașteri, care părea improvizat.

Bunica mea a fost prima care m-a înregistrat în deplină cunoștință: Este un „bebeluș cu o nevoie de armonie preternatural dezvoltată“, a fost sentința ei, doar mă născusem în plină ceartă.

În privința armoniei avea să se înșele amarnic.

Bunicul, care între timp o adusese pe sora mea acasă de la spital — i se prescrisese odihnă la pat —, a primit la telefon vestea că eu, „firavă și brunetă“, venisem așadar pe lume și mă bucuram de o „sănătate stabilă“. S-a așezat pe terasă, s-a învelit cu vechiul lui veston marinăresc pentru care aveam să mă cert atât de des cu sora mea și a clătinat din cap.

În vreme ce mama lui cocea o prăjitură de bun-venit, aducea din pivniță vișinata ei mult-iubită și punea la cale sărbătorirea nașterii mele, bunicul stătea în continuare înțepenit, nevenindu-i să creadă ce faptă rușinoasă comisese iarăși fiica lui și, în afară de dat din cap, nu era în stare de nimic altceva. Nașterea mea îl silea să dea încă unei nepoate numele lui de familie, adică Jashi, fiindcă eram un copil din flori. Procreat de data aceasta nu cu un dezertor și trădător de țară, cum fusese tatăl surorii mele, ci cu un infractor — nici mai mult, nici mai puțin — care se afla la închi-soare în momentul nașterii mele.

— Copilul acesta este un produs al nerușinării Elenei, al depravării sale, și pecetluiește înfrângerea mea definitivă în lupta pentru onoarea ei, deci n-am niciun motiv să mă bucur sau să sărbătoresc nu-știu-ce. Copila asta, chiar de-i fără vină, e întruparea năpastei aduse de mama ei pe capul nostru.

Așadar aceasta a fost, într-un final, prima sa frază, după ce mama lui, străbunica mea, l-a îndemnat în repetate rânduri să catadicsească să reacționeze la venirea pe lume a celei de-a doua nepoate.

Da, în această privință nici nu se înșela foarte mult și, ținând cont de circumstanțele în care m-am născut, nici nu pot să-i iau vorbele în nume de rău.

Cele cinci zile cât am rămas cu mama la spital și în care bunica a venit zilnic la patul lăuzei cu supă de găină și murături, bunicul a stat acasă și a vegheat la patul Dariei, care nu înțelegea de ce nu avea voie să se ridice, și a distrat-o cu tot soiul de povești, jocuri, desene animate (instalase în acest scop un televizor în camera ei), iar Daria nu a aflat de existența mea și nici mama de comoția cerebrală a primei sale născute.

\*

Daria era copilul adorat și idolatrizat în împărăția bunicului nostru autoritar, menită să fie venerată și privită cu admirație. Până când... dar să nu anticipez, până atunci aveau să mai treacă mulți ani în care ea a întruchipat cu brio rolul giuvaierului venerat de toți.

În pofida acestor circumstanțe, a rolurilor total opuse pe care bunicul și capul familiei noastre ni le-a atribuit de la bun început, din ziua în care m-au adus acasă de la clinica sătească, eu am avut asigurat pentru totdeauna un avantaj: iubirea necondiționată și nebună a străbunicii Stasia. Doar pentru mine. Străbunica mi-a dăruit mie iubirea pe care zeci de ani le-o refuzase tuturor celorlalți, pe care nu o oferea decât cu zgârcenie — împachetată, ascunsă, aproape ezitând — și în niciun caz fiului ei. Dar mie mi-a dăruit-o ofensiv, zgomotos, aproape obsesiv, copilăresc, excesiv. De